

Olje -og energidepartementet

Postboks 8148 Dep

0033 Oslo

Postmottak@oed.dep.no

Deres ref.

Vår ref.: Arvid Bekjorden

Vår dato: 02.05.2023

Høring av NOU 2023: 3 «Mer av alt – raskere» – Distriktsenergi innspill

Bakgrunn:

Energikommisjonen ble oppnevnt 11. februar 2022, for å kartlegge det norske energibehovet og foreslå økt energiproduksjon mot 2030 og 2050. Kommisjonens utredning inneholder ulike forslag til tiltak for å sørge for fortsatt tilgang på ren og rimelig kraft til industri og forbrukere. En viktig forutsetning i kommisjonens mandat har vært at Norge fortsatt skal ha et kraftoverskudd, samt at klimamålene for 2030 og 2050 skal nås.

Innledning:

Distriktsenergi slutter seg til Energikommisjonens hovedbudskap, om at det er behov for en storstilet satsing på mer fornybar energi med tilhørende infrastruktur, og at det haster. Våre klimaforpliktelser nedfelt i Parisavtalen gjør det helt nødvendig med en kraftig omstilling av vår energiforsyning. Selv om Norge er Europas største vannkraftprodusent, kommer en stor andel av vårt energiforbruk fra fossile energikilder.

Distriktsenergi vil innledningsvis understreke betydningen av at det er et omforent offentlig utvalg som peker på behovet for mere nett og mere kraft fremover. Og at dette haster. Denne konklusjonen er i tråd med en rekke andre rapporter og innspill fra kompetente fagmiljø som peker i samme retning.

Selv om Kommisjonen peker på en rekke muligheter for å imøtekomme et behov for mere kraft og mere nett, er det først og fremst politisk handlekraft som må til for at Norge skal imøtekomme behovene synliggjort av Energikommisjonen. Det må tas noen upopulære avgjørelser for å få dette til. Etter vår oppfatning er antagelig kommisjonens viktigste bidrag, at rapportens faktagrunnlag er godt, og at det pekes på konsekvensene av å ikke levere tilfredsstillende på rapportens to hovedakser, mere nett og mere kraft.

Noe annet gir blant annet høyere kraftpriser, og leveringssikkerheten utfordres forteller kommisjonen. Kraft og nettutbyggingen må forseres og tempo må opp. Og hvordan skal vi kunne nå våre klimamål om dette stopper opp?

Rapportens navn, «mer av alt – raskere» understreker det regjeringen har forfektet med rette i lengre tid om at vi står i en brytningstid, der det må bygges langt mere kraft og kraftnettet må oppjusteres. Denne rapporten kan man ikke snu ryggen til å legge i skuffen ubemerket. Det er derfor fristende å si etter å ha lest rapporten, at den aller viktigste kraften nå er den politiske handlekraften

La markedet gjøre jobben

Det er fra vår side viktig å understreke at til tross for krevende tider med høye energipriser og en utfordrende ressursituasjon i Europa, må en være varsom med «tiltak» som setter markedet ut av funksjon. Det er markedet som sikrer balanseringen av systemet og en effektiv ressursutnyttelse. Når markedet ikke fungerer tilfredsstillende gjennom kundens forventning om rimelige priser og nok kraft til enhver tid, er det tilgangen på nett og mere kraftproduksjon som er løsningen. Og det er da også det Energikommisjonen peker på når det gjentas behovet for mere nett og kraft – nå.

Om markedet har vært viktig fram til nå, er det vår oppfatning at dette vil bli enda viktigere fremover med mere vind og sol i kraftsystemet. Vi vil få hyppigere og større prisvariasjoner både hva gjelder vinter og sommer, men også over døgnet. Da trenger vi prissignalene og at forbruket utnytter prisvariasjonene.

Unngå snubletråder alla regjeringens skattepakke

Skal kommisjonens mål om å komme i land med betydelig mere kraftproduksjon nås allerede innen 2030, kan regjeringen ikke komme med skattepakker ala innføringen av høyprisbidraget og den bebudede skattepakken av vindkraften. Da går prosjektene i skuffen og ikke ut i en særs nødvendig produksjon i tråd med kommisjonens klare budskap om at vi trenger betydelig mere kraftproduksjon - raskt. Skattepolitikken er da også berørt av kommisjonen, som foreslår en gjennomgang av skattepolitikken der et av formålene er å sikre en forutsigbarhet i denne. Kommisjonen poengterer at skattebetingelser er avgjørende for all kraftproduksjon. De lister opp tre prinsipper som bør ligge til grunn:

- *Skatt må være utformet slik at den ikke hindrer samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer. Hvis det er behov for mer effekt, må skattesystemet sørge for at det «...lønner seg å investere i ny tilgjengelig kraftproduksjon som særlig vil kunne benyttes når prisene i markedet er høye.»*
- *Kraftskatter må avspeile at produksjonen høster av felles ressurser, og kraftbransjen må derfor bidra med særskilt beskatning.*
- *Kraftskatter må være forutsigbare og stabile.*

Distriktsenergi stiller seg bak dette og påpeker at regjeringen har en jobb og gjøre gjennom å jentreise tilliten til at skattepakker alla den fremlagte, ikke er å forvente fremover.

Nettreguleringen må endres

Kommisjonen er også innom behovet for mere nett og foreslår å forsere nettutbyggingen. Det mener vi er et godt spor å følge, men forutsetningen for dette er at reguleringen av nettselskapene legger opp til dette.

Det er vår oppfatning at reguleringen slik den er skrudd sammen i dag, ikke er tilfredsstillende, om man ønsker økt overføringskapasitet og større tempo på nettutbyggingen.

Slik reguleringen er lagt opp i dag er det ikke regningsvarende og bygge mer nett enn akkurat det som er bestilt av kunden. Det er en dyd å spare penger også som nettselskap, men nå haster det å

sikre norske bedrifter en plass i nettet for å sikre framtidens arbeidsplasser, det grønne skiftet og inntekter til felles gode formål.

Nå vet vi at det trengs nett nær sagt over alt. Da bør man, slik også kommisjonen peker på kunne bygge ett nett for fremtiden, gitt en viten om at det vil komme kunder og koble seg på etter noe tid. Bare på den måten vil nettet kunne stå klart når kundene ønsker å koble seg på. Gjennom å forsere nettutbyggingen kan man oppnå på sikt at nettet kommer først og deretter kunden.

Verden har forandret seg siden reguleringen slik vi kjenner den i dag ble innført. Da hadde vi godt med kapasitet i nettet, og reguleringen fungerte som en brems. Håndbrekket må av, for dagens målbilde er endret. Aasland har da også varslet at reguleringen skal settes under lupen. Nå må det bygges for fremtiden.

Det bør ikke innføres grunnrente på småkraft

Kommisjonen er opptatt av grensen på 10 MW medfører tilpasninger som innebærer at kraftpotensiale ikke blir utnyttet. Fra vår side mener vi dette er et marginalt problem og ikke sannsynliggjort fra Kommisjonens side.

Distriktsenergi foreslår å øke avskrivningssatsene for nettanleggene til nettselskapene

I dag er det 5 % skattemessig fradrag for nettanlegg, som er i det nedre kvartil i forhold til mange andre bransjer. Ved å øke dette skattemessige fradraget til f.eks. 20 % vil nettselskapene få bedret finansieringsmulighetene både for reinvesteringer og nye anlegg.

Den gang Sponheim var statsråd, så ble det innført 20 % skattemessig fradrag på utbygging av stamfiber. Dette ble slik vi ser det en katalysator for å få bygd ut stamfibernettet raskere.

Overføring og distribusjon av elektrisitet, er i dag plassert i gruppe g, og bør plasseres i gruppe b, slik det ble gjort for stamfiber litt tilbake i tid (se tabell lenger ned)

Forslaget kan bidra som et av mange tiltak med å få bygd ut nettet raskere. Dette uten at nettreguleringen i vesentlig grad blir påvirket.

Avskrivningssatser

Saldogruppe a (kontormaskiner o.l.)	30 %
Saldogruppe b (ervertet forretningsverdi)	20 %
Saldogruppe c (vogntog, lastebiler, busser, varebiler mv.) *	24 % /30 %
Saldogruppe d (personbiler, maskiner og inventar mv.)	20 %
Saldogruppe e (skip, rigger mv.)	14 %
Saldogruppe f (fly, helikopter)	12 %
Saldogruppe g (anlegg for overføring og distribusjon av el. kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak)	5 %
Saldogruppe h (bygg og anlegg, hoteller mv.) **	4 % (6/10/20)
Saldogruppe i (forretningsbygg)	2 %
Saldogruppe j (tekniske installasjoner i forretningsbygg og andre næringsbygg)	

Dersom nettinvesteringen er på 10 mill.kr. med 5 % i avskrivningsssats blir beløpet 500 000 kr første år, økes avskrivningsssatsen til 20 % blir beløpet 2 000 000 kr. Differansen blir 1 500 000 kr x 22 % skatt som blir likviditetsforskyvningen på 330 000 kr. Økningen i likviditet på 330 000 kr vil gi finansieringsmuligheter for enda mer nettutbygging raskere. Dette er enda mer aktualisert nå med stigende rentenivå.

Distriktsenergi foreslår derfor å øke det skattemessige fradraget fra 5 % og opptil 20 % for å gi incentiver til å få bygd ut nettet raskere. Overføring og distribusjon av elkraft, flyttes fra saldogruppe g til saldogruppe b med 20 % avskrivning.

Utjevning av nettleien mellom regionene

Med en forventning om at det fremover skal investeres betydelige summer for å sikre økt nettkapasitet, vil belastningen på landets nettkunder øke gjennom økt nettleie. Hovedårsaken til dette er det grønne skiftet. Det grønne skiftet er et anliggende for alle landets nettkunder og det kan dermed ikke være slik at enkelte kunder i Norge skal bære en langt større andel av disse kostnadene enn andre. For eksempel dersom cruisetrafikken elektrifiseres med landstrøm i Honningsvåg, må de kostnadene som belastes nettleien i så henseende ikke ligge alene igjen til nettkundene i Honningsvåg.

Dersom regjeringen etterlever Hurdalserklæringens punkt om en utjevning av nettleien mellom regioner og dersom de sørger for en reell og varig utjevningsordning, vil man fordele deler av nettkostnadene til det grønne skiftet på alle landets strømkunder og ikke treffe kun der hvor det tas ansvar og gjøres en god jobb med å øke nettkapasiteten til gode formål. Transmisjonstariffen er et spleiselag og det bør også nettkostnadene til det grønne skiftet være.

Mere energi

Kommisjonen peker på vindkraft og synliggjør de utfordringene vi står overfor med hensyn til mere bygging av vindkraft på land.

Vi stiller vi oss bak de grep som er tatt i konsesjonsbehandlingen med krav til gjennomføring innen en frist og et mindre mulighetsrom for utbygger til å endre på opprinnelige planer. Men vi er også enige i kommisjonen om at det må ligge mere igjen hos kommunene av fordeler for å stille arealer til disposisjon for vindkraftutbygging. Vindkraft på land er tross alt det raskeste og billigste tiltaket vi har for å sikre landet en større andel produksjon.

Skal kommunene slik som kommisjonen legger opp til, bli proaktive for å legge til rette for vindkraft, altså ta initiativ til å regulere områder til dette formålet, må det friste mere for kommunene enn det de opplever i dag.

Ikke minst må det raskt bringes klarhet i hva de samlede fordelene for kommunene blir, all den stund vi opplever at det synes for usikkerhet knyttet til nettopp dette. Igjen er forutsigbarhet en nøkkel til suksess.

Også Kommisjonens tilnærming til «nærvind», mener vi det er grunnlag for å se nærmere på.

Når det gjelder solkraft stiller vi oss bak at kommisjonen peker på et stort potensial. I den anledning støtter vi kommisjonens tilnærming om at det bør utarbeides strategier for å få realisert dette potensialet. En av de større utfordringene er åpenbart at en storstilt satsning på sol, vil innebære et betydelig behov for mere nettkapasitet i Norge, der spørsmålet om hvem som skal bære kostnadene utfordrer. Men dette bør være løsbart.

Distriktsenergi mener også at det kan være regningsvarende å se på vernede vassdrag, gitt den teknologoutviklingen vi har sett de siste årene. Hvorvidt ny teknologi og byggepraksis kan gjennomføres, slik at vassdragene i praksis fortsatt fremstår som tilnærmet vernet, tør vi ikke mene noe sikkert om. Men mulighetsrommet bør ses på.

Energisparing

Kommisjonens flertall legger til grunn et behov på 40 TWh ny ren kraft innen 2030, mens en samlet kommisjon peker på at vi må kunne redusere forbruket med 20 TWh. Det store tall, men med de kraftprisene vi opplever i dag, og de prisene vi forventer kommende vinter, bør det være et mulighetsrom nå, for å få til noe slikt.

Her stiller vi oss bak kommisjonens tilnærming og utfordrer regjeringen til å utarbeide en plan som forteller hvordan dette kan gjennomføres i praksis. Planen bør utarbeides i samarbeid med bransjen, der også ENOVA kan spille en viktig rolle.

Dersom det er ønskelig, stiller vi selvfølgelig opp og utdyper våre synspunkter.

Vennlig hilsen
Distriktsenergi

Knut Lockert
daglig leder